

Isparta 1950 Sonrası Sanayi Yapıları

Hilal TUNCER PÜRSELİM¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, E-mail: hilaltuncer@mehmetakif.edu.tr
ORCID iD: 0000-0003-0303-2510

ÖZ

Çalışma Isparta'da endüstri gelişimine odaklanarak genel hatları ile Cumhuriyet'in ilanı sonrası düzeni fiziksel ve sosyal bağlamda irdelemektedir. Bölgede gül, iplik, çimento ve orman ürünleri üretiminde önemli rol oynayan Gülbirlik Gülyağı Fabrikası, Sümerbank Halıcılık Müessesesi, GÖLTAŞ Çimento Fabrikası ve ORMA Orman Endüstri Ürünleri Fabrikası yapıları mekân biçimlenişi ele alınmaktadır. Birinci beş yıllık sanayi hareketi kapsamında endüstri ölçeğindeki modern yapılaşma hareketi kentleşme üzerinde etkili boyuta gelmiştir. Toplumsal bellekte yer eden, günümüzde hem halen işlevini sürdüren hem de atıl durumda olan yerleşkelerin mevcut durumlarını belgelemek üzere yerleşimi, yapıların birbiri ile ilişkisi, mekân organizasyonu, strüktürel özellikler, dönem özelliklerini yansıtan cephe karakterleri çalışma kapsamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanayi yapısı, Gülbirlik, Sümerbank, ORMA, GÖLTAŞ

After 1950 Industrial Buildings of Isparta

ABSTRACT

The study focuses on industrial management in Isparta and examines the formal and social context of the republic's post-poster order in general terms. Addressing the layout of the Gülbirlik Rose Oil Factory, Sümerbank Carpet Organization, GÖLTAŞ Cement Factory and ORMA Forest Industrial Products Factory, which play an important role in the rose, yarn, cement and forest products factory in the region. Within the scope of the first five-year industrial movement, the modern construction movement in the industrial laboratory has reached an effective dimension on urbanization. In order to document the current situation of the settlements that are in the social memory, both still in operation and inactive today, the scope of the study covers the layout, the relationship with the architecture, the spatial arrangement, the structural features, and the facade characters covering the period features.

Keywords: Industrial building, Gülbirlik, Sümerbank, ORMA, GÖLTAŞ

KAYNAKÇA

- Arıtan, 2004. Kapitalist/Sosyalist Modernleşme Modellerinin Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığının Biçimlenişine Etkileri-Sümerbank Kit Yerleşkeleri Üzerinden Bir Anlamlandırma Denemesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ayşe Betül Gökarslan Arşivi, 2023.
- Cantürk, E., Özgüven, Y., 2018. Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Çimento Sanayi: Arkitekt Dergisi Üzerinden Bir Değerlendirme. History Studies, 10(6), ss: 13-31.
- Çelik, F., 2011. Sümer halı üretim desenleri kataloğu. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çetin, S., 2007. Cumhuriyet Dönemi Yapılarının Korunma Sorunları: Isparta'dan Üç Örnek Yapı. Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu-1. 27-29 Eylül 2007, ss.147-157.
https://www.imo.org.tr/Eklenti/1490,9098sispdf.pdf?0&_tag1=5DBD81F800158DBA31EDC634433F1FA6EF35E648 [Erişim Tarihi: 10.12.2022]
- Göлтаş Web Sayfası, 2023. Şirketimiz. <https://www.goltas.com.tr/tr/kurumsal/sirketimiz/> [Erişim Tarihi: 12.01.2023]
- Isparta İl Yıllığı, 1967. Isparta Valiliği. Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası: Ankara.
- Isparta İl Yıllığı, 1973. Isparta Valiliği. Pars Matbaası: Ankara.
- Isparta İl Yıllığı, 1983. Isparta Valiliği. İlkın Matbaası: Ankara.
- Isparta İl Yıllığı, 1996. Isparta Valiliği. Doğuş Matbaacılık: Ankara.
- Işık, H., 1953. Isparta'da Gülcülük ve Gülyağcılık. Güney Matbaacılık: Ankara.
- İnan, A., 1972. Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin I. Sanayi Plânı-1933, Türk Tarih Kurumu Yayınları: Ankara.
- Kayıran, M., Saygın, S., 2019. İzmir İktisat Kongresi. Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi, 3(5), ss:27-70.
- Küçükerman, Ö., 1990. İzmir Limanı ve Isparta Halı Fabrikası. Sümerbank: İstanbul.
- Orma Web Sayfası, 2023. Hakkımızda. <https://www.orma.com.tr/hakkimizda/> [Erişim Tarihi: 20.12.2022]
- TDK, 2023. Sanayi. <https://sozluk.gov.tr> [Erişim Tarihi: 20.12.2022]

- Temurçin, K., 2004. Isparta İlinde Sanayinin Gelişimi ve Yapısı. Coğrafi Bilimler Dergisi, 2(2), ss.79-95.
- Tola, M., 2012. Yonga Levha Endüstrisi İşletmelerinde Ekonomik Açından Başarı Düzeyinin Belirlenmesi: Orman Mahsulleri Entegre Sanayi ve Ticaret Aş (Orma) Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sakar, Z.M., 2018. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Süresince Türkiyede Uygulanan Ekonomik Politikaların Kalkınmaya Etkisi (1963-1967). The Journal of Academic Social Science Studies. 73, sss.377-394.
- Yüzbaşı, E., Akça, B., 2021. 1923-1980 Yılları Arasında Isparta Sanayisi ve ekonomiye Katkıları. Akademik Bakış, 14(28), ss: 304-330.
- URL-1: https://satellites.pro/Turkey_map#37.771749,30.565832,17 [Erişim Tarihi: 24.12.2022]
- URL-2: https://www.google.com/maps/@37.7708666,30.5672175,3a,75y,306.16h,81.33t/data=!3m7!1e1!3m5!1sxhyHQcCU_PUmH9EHSNEsNw!2e0!6shttps:%2F%2Fstreetviewpixel.s-pa.googleapis.com%2Fv1%2Fthumbnail%3Fpanoid%3DxhyHQcCU_PUmH9EHSNEsNw%26cb_client%3Dmaps_sv.tactile.gps%26w%3D203%26h%3D100%26yaw%3D114.88249%26pitch%3D0%26thumbfov%3D100!7i16384!8i8192 [Erişim Tarihi: 29.12.2022]
- URL-3: <https://www.haber32.com.tr/isparta-hakkinda/isparta-nin-halicilik-seruveni-h69976.html> [Erişim Tarihi: 20.01.2023]
- URL-4: https://satellites.pro/Turkey_map#37.776587,30.561626,17 [Erişim Tarihi: 16.01.2023]
- URL-5: <https://www.ispartahaber.com.tr/galeri/isparta-foto-galeri/isparta-sumer-hali-fabrikasi-fotograf-lari-g196-p1> [Erişim Tarihi: 30.12.2022]
- URL-6: <https://www.facebook.com/antalyadokumafabrikasi/photos/a.208094186189095/1438838999781268/?type=3> [Erişim Tarihi: 21.01.2023]
- URL-7: https://satellites.pro/Turkey_map#37.899107,30.491401,16 [Erişim Tarihi: 25.01.2023]
- URL-8: https://www.youtube.com/watch?v=_rQKe4j8Klw [Erişim Tarihi: 22.01.2023]
- URL-9: <https://www.google.com/maps/@37.899194,30.4944968,3a,90y,44.78h,96.6t/data=!3m7!1e1!3m4!1selyJ9bSohTOok3LMCFnSeq!2e0!7i16384!8i8192> [Erişim Tarihi: 29.12.2022]

22.12.2022]

- URL-10: <https://www.goltas.com.tr/tr/kurumsal/tanitim-filmi/> [Erişim Tarihi: 21.01.2022]
- URL-11: https://satellites.pro/Turkey_map#37.796208,30.574104,17 [Erişim Tarihi: 23.01.2023]
- URL-12: https://www.youtube.com/watch?v=A1hz_wyIOPI [Erişim Tarihi: 24.01.2023]
- URL-13: <https://www.orma.com.tr/galeri/> [Erişim Tarihi: 14.01.2023]